

Arbetsmarknadsdepartementet

103 33 Stockholm

Frihet från våld, förtryck och utnyttjande (SOU 2025:28)

(A2025/00432)

Utifrån de utgångspunkter Försäkringskassan har att beakta, har myndigheten följande synpunkter.

Allmänna synpunkter

Försäkringskassan anser att de förslag som lämnas i betänkandet för att reformera det jämställdhetspolitiska arbetet mot våld är viktiga och ändamålsenliga.

Försäkringskassan ser positivt på utredningens förslag att inrätta ett nationellt samordningscentrum mot våld vid Jämställdhetsmyndigheten.

7.4.2 Exempel på andra samverkansstrukturer

Länsstyrelsernas regionala samverkansforum

I avsnittet anges att länsstyrelserna sammankallar och driver regionala nätverk och samverkansforum i länen, att samverkan ofta är sektorsövergripande och att den sker med bland annat samordningsförbund.

Försäkringskassan vill här påtala att samordningsförbund inte är en samverkanspart och att sektorsövergripande samverkan därför inte kan ske med samordningsförbund. Kommuner, regioner och statliga myndigheter är medlemmar i samordningsförbundet och det är de parterna som är samverkansparterna.

8.3.2 Det finns ett flertal andra myndigheter och aktörer som har viktig verksamhet

Försäkringskassan anser att det är positivt att det i betänkandet framhålls att myndigheten är en viktig aktör i arbetet för att öka upptäckten av våld genom att man ställer frågor om våld till sin målgrupp.

Försäkringskassan har tillsammans med vissa andra myndigheter under flera år haft i uppdrag av regeringen att verka för förbättrad upptäckt av våld. Som en del i detta arbete ställer Försäkringskassan frågor om våld i vissa ärenden. Justitieombudsmannen, JO, har nyligen i ett beslut riktat kritik mot Försäkringskassan för att i ett ärende om sjukpenning ha ställt frågor om våld som saknade betydelse för bedömningen i ärendet.¹ På Försäkringskassan pågår för närvarande en analys av hur beslutet inverkar på myndighetens möjligheter att ställa frågor om våld i ärendehandläggningen rörande vissa förmaner.

10.1 Mer effektivt med en samlad strategi

I betänkandet görs bedömningen att regeringen bör ta fram en sammanhållen strategi för arbetet om att mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation, hedersrelaterat våld och

¹ JO dnr 6732-2023, beslut den 28 maj 2025.

förtryck samt utnyttjande i prostitution och människohandel ska upphöra. Två strategier inom delmål sex bedöms försvåra ett samordnat arbete och riskera att fragmentisera arbetet.

Utifrån Försäkringskassans erfarenheter av olika regeringsuppdrag inom jämställdhetspolitiken instämmer myndigheten i utredningens bedömning att en särskild strategi om hedersrelaterat våld och förtryck kan försvåra en samordnad politik och leda till en ofördelaktig uppdelning av myndigheters och andra aktörers arbete. Särskilda strategier riskerar att skapa stuprör i arbetet och försvaga kopplingen till de övriga våldsformerna och till den övriga jämställdhetspolitiken.

11.2.2 och 12.1.7 Upptäckt av våld – mer aktivt arbete för att upptäcka och agera vid våld

Inriktningen för arbetet

I betänkandet anges att en inriktning för arbetet inom det strategiska området upptäckt av våld bör vara att verka för att fler arbetsgivare arbetar med upptäckt av våld. Försäkringskassan noterar att beroende på vad detta innebär skulle det kunna föranleda ökade kostnader för myndigheten. Det gäller exempelvis om krav skulle ställas på att arbetsgivare rutinmässigt ska ställa frågor till sina anställda om utsatthet för våld. Försäkringskassan arbetar som arbetsgivare redan med frågan i dag. Ett sådant utökat krav skulle dock kunna innebära behov av en viss utveckling av exempelvis styr- och stöddokument och kompetensutveckling för chefer.

Centrala aktörer

I avsnittet anges att arbetsgivare har ett lagstadgat ansvar för sina arbetstagares hälsa och välmående. Det stämmer inte. Arbetsgivare har däremot, enligt arbetsmiljölagen (1977:1160), ansvar för arbetsmiljön och för att förebygga risker för ohälsa och olycksfall i arbetet. Det finns också andra argument för att involvera frågan om våld i nära relationer i arbetsmiljöarbetet. En utsatthet för sådant våld kan exempelvis leda till sämre koncentration och prestation, nedsatt arbetsförmåga, högre sjukfrånvaro och påverkan på relationer och risker för konflikt på arbetsplatsen.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande rättschef Moa Beijer i närvaro av rättslig expert Susanne Hansson, den senare som föredragande.

Moa Beijer

Susanne Hansson